

INFORMATOR
ŚWIADCZENIA DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH OPIEKUNÓW
PO ZMIANACH

Spis treści:

1. Komu przysługuje świadczenie wspierające?	str. 2
2. Na czym polega potrzeba wsparcia?	str. 3
3. Jak uzyskać decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia?	str. 4-5
4. Jak odbywa się ustalenie poziomu potrzeby wsparcia?	str. 6-7
5. Kto przyznaje i wypłaca świadczenie wspierające?	str. 8
6. Ile wynosi świadczenie wspierające?	str. 9
7. Co ze świadczeniami dla opiekunów osób niepełnosprawnych?	str. 10

Niniejszy informator został opracowany w ramach zadania publicznego pn. „Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej/nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w Powiecie Łomżyńskim w 2024 r.”, które jest finansowane ze środków przyznanych przez Powiat Łomżyński otrzymanych z budżetu Państwa jako dotacja celowa.

Najważniejszą zmianą dotyczącą pomocy finansowej dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów jest wprowadzenie zupełnie nowego świadczenia dla dorosłych osób niepełnosprawnych. Zasady jego przyznawania określa ustawa z 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz.U. z 2023 r., poz. 1949), która weszła w życie 1 stycznia 2024 r. Jednocześnie zmianie ulegają zasady przyznawania wsparcia opiekunom osób niepełnosprawnych.

Komu przysługuje świadczenie wspierające?

Prawo do tego świadczenia mają osoby, które:

- ukończyły 18 lat,
- są obywatelami Polski albo Unii Europejskiej (UE) lub Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), a jeśli nie – przebywają legalnie w Polsce i mają dostęp do rynku pracy,
- mieszkają w Polsce,
- otrzymały decyzję, w której poziom potrzeby wsparcia został ustalony na poziomie od 70 do 100 punktów.

Tak więc, aby otrzymać świadczenie wspierające, trzeba najpierw uzyskać decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia. Z kolei, aby wnioskować o wydanie decyzji, należy posiadać któreś z następujących orzeczeń:

➤ zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności:

- o zakwalifikowaniu do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (lekkiego, umiarkowanego, znacznego),
- o wskazaniach do ulg i uprawnień,

➤ lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych:

- o częściowej niezdolności do pracy,
- o całkowitej niezdolności do pracy,
- o niezdolności do samodzielnej egzystencji,

➤ Komisji do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia, komisji lekarskiej Ministerstwa Obrony Narodowej albo Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które nie utraciło mocy, wydane przed dniem 1 stycznia 1998 roku o:

- I grupie inwalidzkiej,
- II grupie inwalidzkiej,
- III grupie inwalidzkiej,

➤ Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, które nie utraciło mocy, wydane przed 1 stycznia 1998 roku o:

- stałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym,
- długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

Na czym polega potrzeba wsparcia?

Jest to następstwo braku lub utraty autonomii fizycznej, psychicznej, intelektualnej lub sensorycznej.

Przy ustaleniu potrzeby wsparcia bierze się pod uwagę, adekwatnie do wieku oraz niepełnosprawności fizycznej, psychicznej, intelektualnej lub sensorycznej, zdolność osoby do samodzielnego wykonywania określonych czynności, związanych z obszarami codziennego funkcjonowania oraz rodzaj wymaganego wsparcia, z uwzględnieniem czasu niezbędnego do jej wykonania oraz konieczności wsparcia przez inną osobę lub technologię wspomagającą, mającą na celu zapewnienie zwiększenia lub utrzymania niezależności osoby niepełnosprawnej.

Poziom potrzeby wsparcia ustala się w wartościach punktowych w skali od 0 do 100.

Jak uzyskać decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia?

Decyzje w tej sprawie wydają wojewódzkie zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności (WZON) właściwe ze względu na miejsce stałego pobytu osoby ubiegającej się o świadczenie wspierające. Wniosek o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia można złożyć:

- w postaci papierowej albo elektronicznej za pomocą systemu PIU EMP@TIA, lub
- za pośrednictwem powiatowego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności, który przekazuje wniosek do wojewódzkiego zespołu nie później niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania.

Formularze wniosków są dostępne na stronach internetowych wojewódzkich ośrodków. Można je również otrzymać w wersji papierowej w powiatowych zespołach ds. orzekania o niepełnosprawności.

We wniosku należy podać m.in. dane osoby wnioskującej lub jej przedstawiciela ustawowego, np. adres zameldowania, zamieszkania jeśli jest inny, nazwę organu wydającego orzeczenie i termin jego ważności.

UWAGA! W przypadku posiadania więcej niż jednego orzeczenia należy wskazać wyłącznie jedno wybrane przez siebie orzeczenie.

Do wniosku należy dołączyć następujące załączniki:

- ✓ kwestionariusz samooceny trudności w zakresie wykonywania czynności związanych z funkcjonowaniem – na jednolitym określonym wzorze (formularze dostępne na stronach WZON oraz w powiatowych zespołach);
- ✓ kopię orzeczenia o niepełnosprawności lub niezdolności do pracy – jeżeli dotyczy;
- ✓ dokument potwierdzający status opiekuna prawnego, kuratora osoby z niepełnosprawnością albo osoby reprezentującej ośrodek pomocy społecznej lub centrum usług społecznych – jeżeli dotyczy;
- ✓ upoważnienie do reprezentowania pełnoletniej osoby z niepełnosprawnością – jeżeli dotyczy.

UWAGA! Kopia jest wymagana tylko w przypadku orzeczeń:

- wydanych przed 1998 rokiem o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów przez ZUS, KRUS, MON lub MSWiA,
- o częściowej lub całkowitej niezdolności do pracy, niezdolności do samodzielnej egzystencji wydanych przed 2011 rokiem przez ZUS,
- wydanych przed 2007 rokiem przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności.

Kwestionariusz samooceny wypełnia osoba z niepełnosprawnością starająca się o wydanie decyzji. Odpowiada w nim na pytania dotyczące możliwości wykonywania codziennych czynności jak np. poruszanie się, dbanie o higienę, przygotowanie posiłków, porozumiewanie się i wiele innych. Wskazówki jak wypełnić kwestionariusz są dostępne m.in. na stronie internetowej: <https://serwisy.gazetaprawna.pl/emerytury-i-renty/artykuly/9397423,swiadczenie-wspierajace-2024-jak-wypelnic-kwestionariusz-samooceny-instrukcja-krok-po-kroku-wzor-formularz.html>

Decyzja ustalająca poziom potrzeby wsparcia będzie wydawana na okres ważności wskazanego orzeczenia o niepełnosprawności lub niezdolności do pracy, nie dłuższy jednak niż 7 lat.

Jak odbywa się ustalenie poziomu potrzeby wsparcia?

Ocenia to zespół zwany składem ustalającym, składający się z co najmniej dwóch specjalistów powołanych przez wojewodę na wniosek przewodniczącego WZON. Mogą to być:

- fizjoterapeuta,
- psycholog – posiadający ukończone magisterskie studia na kierunku psychologia,
- pedagog – posiadający ukończone magisterskie studia na kierunku pedagogika,
- pedagog specjalny – posiadający ukończone magisterskie studia w zakresie pedagogiki specjalnej,
- pracownik socjalny – posiadający kwalifikacje określone w przepisach ustawy o pomocy społecznej,
- doradca zawodowy – posiadający ukończone magisterskie studia na kierunkach: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, socjologia lub zawodowe studia wyższe o specjalności doradztwo zawodowe albo studia podyplomowe o specjalności doradztwo zawodowe,
- pielęgniarka / pielęgniarz - legitymujący się co najmniej 2-letnim doświadczeniem w wykonywaniu pracy w jednym z wymienionych zawodów w okresie pięciu lat bezpośrednio poprzedzających powołanie na specjalistę do spraw ustalania poziomu potrzeby wsparcia.

UWAGA! W skład zespołu nie może wchodzić dwóch specjalistów tego samego zawodu.

Ocena funkcjonowania osoby wnioskującej jest oparta o:

- ✚ obserwację,
- ✚ wywiad bezpośredni,
- ✚ ocenę funkcjonowania,
- ✚ kwestionariusz samooceny trudności w funkcjonowaniu.

Osoba z niepełnosprawnością (lub jej opiekun faktyczny) otrzymują informację o terminie i miejscu ustalenia poziomu potrzeby wsparcia nie później niż 7 dni przed posiedzeniem składu ustalającego. Można wnioskować, aby ta informacja została przesłana: telefonicznie, sms-em lub mailem.

UWAGA! Zespół może dokonać oceny funkcjonowania także w miejscu zamieszkania osoby wnioskującej.

Jeśli osoba wnioskująca nie może z ważnych, losowych, przyczyn być obecna na posiedzeniu składu ustalającego, powinna to zgłosić w terminie 14 dni od dnia wyznaczonego terminu, aby WZON mógł wyznaczyć nowy termin. Tak się stanie tylko wtedy, gdy WZON uzna usprawiedliwienie. W przeciwnym razie pozostawi sprawę bez rozpatrzenia.

Każdy członek składu ustalającego, po przeprowadzeniu czynności oceniających, sporządza oddzielną opinię dotyczącą oceny funkcjonowania osoby niepełnosprawnej. Na jej podstawie skład ustalający wypełnia formularz, na podstawie którego zostaje wydana decyzja. Powinno to nastąpić w ciągu 7 dni po przeprowadzeniu czynności oceniających. Następnie skład ustalający podpisuje decyzję o poziomie wsparcia, na co ma 14 dni od wypełnienia formularza.

Decyzja określa poziom potrzeby wsparcia, uwzględniając wartości punktowe dla każdej czynności codziennego funkcjonowania. Ocena punktowa odpowiada wadze tej czynności dla niezależnego życia.

Wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia powinno nastąpić w terminie maksymalnie 3 miesięcy od dnia wpływu do wojewódzkiego zespołu wniosku złożonego przez osobę zainteresowaną.

Jeżeli osoba wnioskująca nie zgadza się z decyzją, może w ciągu 14 dni od doręczenia decyzji złożyć wniosek do WZON o ponowne rozpatrzenie sprawy. Od decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia wojewódzkiego zespołu przysługuje także odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych (sądu rejonowego).

Kto przyznaje i wypłaca świadczenie wspierające?

Przyznawaniem i wypłatą tego świadczenia zajmuje się Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Wniosek o jego przyznanie można złożyć nie wcześniej niż w miesiącu, w którym decyzja ustalająca poziom potrzeby wsparcia stała się ostateczna.

Wniosek i załączniki są składane wyłącznie w postaci elektronicznej za pomocą:

- ❖ profilu informacyjnego utworzonego w systemie teleinformatycznym udostępnionym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych;
- ❖ systemu teleinformatycznego banków krajowych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych świadczących usługi drogą elektroniczną, spełniających wymogi określone w informacji zamieszczonej na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;
- ❖ systemu teleinformatycznego utworzonego przez ministra właściwego do spraw rodziny.

Przyznanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych świadczenia wspierającego nie wymaga wydania decyzji. Decyzja jest wydawana tylko w przypadku odmowy. Od decyzji odmownej przysługuje odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych (sądu okręgowego).

UWAGA! W postępowaniu z odwołania od tej decyzji nie podlega kontroli sądowej decyzja ustalająca poziom potrzeby wsparcia. W przypadku oparcia odwołania od decyzji odmawiającej przyznania świadczenia wspierającego wyłącznie na zarzutach dotyczących decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia, sąd odrzuci odwołanie.

Prawo do świadczenia wspierającego przysługuje od miesiąca, w którym wpłynął wniosek.

UWAGA! Jeżeli osoba uprawniona złoży wniosek o przyznanie świadczenia wspierającego w okresie 3 miesięcy od dnia wydania decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia, prawo do tego świadczenia będzie przysługiwać od miesiąca, w którym złożono wniosek o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia.

Ile wynosi świadczenie wspierające?

Wysokość świadczenia jest powiązana z liczbą punktów określających poziom potrzeby wsparcia oraz kwotą renty socjalnej wynoszącą od 1 marca 2024 r. 1780,96 zł. Będzie ono przyznawane w następującej wysokości:

- 220 proc. renty socjalnej, jeżeli potrzebę wsparcia określono na poziomie od 95 do 100 punktów,
- 180 proc. renty socjalnej przy liczbie punktów od 90 do 94,
- 20 proc. renty socjalnej przy liczbie punktów od 85 do 89,
- 80 proc. renty socjalnej przy liczbie punktów od 80 do 84,
- 60 proc. renty socjalnej przy liczbie punktów od 75 do 79,
- 40 proc. renty socjalnej przy liczbie punktów od 70 do 74.

W pierwszej kolejności o świadczenie wspierające będą mogły się starać osoby z największą potrzebą wsparcia. Osoby, które otrzymały:

- ☐ od 87 do 100 pkt, mogą ubiegać się o świadczenie już w 2024 r.,
- ☐ od 78 do 86 pkt, będą mogły ubiegać się o świadczenie w 2025 r.,
- ☐ od 70 do 77 pkt, będą mogły ubiegać się o świadczenie w 2026 r.

Osoba z liczbą punktów w przedziale od 70 do 86 może starać się o świadczenie już w tym roku, jeżeli jej opiekun pobierał na nią świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy lub zasiłek dla opiekuna.

UWAGA! Jeżeli osoba niepełnosprawna otrzyma świadczenie wspierające, jej opiekun straci prawo do dotychczas pobieranych świadczeń opiekuńczych.

Co ze świadczeniami dla opiekunów osób niepełnosprawnych?

Świadczenie pielęgnacyjne można obecnie pobierać na starych lub nowych zasadach.

Opiekun osoby niepełnosprawnej uprawniony do świadczenia pielęgnacyjnego, który pozostanie przy starych zasadach, dalej nie będzie mógł podejmować żadnej pracy i dorabiać do świadczenia. Osoba z niepełnosprawnością, którą się opiekuje, nie otrzyma także świadczenia wspierającego.

UWAGA! Opiekun może zmienić decyzję i przejść na nowe zasady otrzymywania świadczenia pielęgnacyjnego.

Jeśli to zrobi, będzie je mógł pobierać tylko do ukończenia 18 roku życia dziecka, potem świadczenie wygaśnie. W okresie pobierania świadczenia pielęgnacyjnego, opiekun będzie mógł pracować bez żadnego limitu i dorabiać do świadczenia. Od 18 r. ż. osoba z niepełnosprawnością będzie mogła starać się o świadczenie wspierające.

UWAGA! Świadczenie pielęgnacyjne na nowych zasadach przysługuje na każde uprawnione dziecko w rodzinie, a nie tylko na jedno, jak było do końca 2023 r..

W związku z tym, że ustawa o świadczeniu wspierającym zachowuje tzw. prawa nabyte, na dotychczasowych zasadach będą również otrzymywać swoje świadczenia osoby uprawnione do specjalnego zasiłku opiekuńczego, jeśli prawo do niego powstało do końca 2023 r. Będzie on przysługiwać nie dłużej niż do końca okresu, na który prawo zostało przyznane.

Uprawnieni do świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego, zachowają do nich prawo na zasadach obowiązujących do dnia 31 grudnia 2023 r., również w przypadku, gdy osobie nad którą sprawują opiekę zostało wydane nowe orzeczenie o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie o niepełnosprawności.

UWAGA! Warunkiem zachowania prawa odpowiednio do świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego na dotychczasowych zasadach jest dotrzymanie określonych terminów. I tak: trzeba złożyć wniosek o nowe orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w terminie 3 miesięcy od dnia następującego po dniu, w którym upłynął termin ważności dotychczasowego orzeczenia. Następnie należy w terminie 3 miesięcy od wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności złożyć wniosek o ustalenie prawa do wcześniej pobieranego świadczenia.

Nie ma natomiast możliwości nabycia prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego osoba opiekująca się niepełnosprawnym członkiem rodziny, jeżeli orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zostało wydane po raz pierwszy po 31 grudnia 2023 r.

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz.U. z 2023 r., poz. 1949).
2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 100, 173, 240, 852, 1234 i 1429).
3. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie ustalania poziomu potrzeby wsparcia (Dz. U. z 2023 r., poz. 2581)